

Zápis z jednání etického panelu ČT 26. 11. 2024

Etický panel České televize dne 26. 11. 2024 projednal zadání Generálního ředitele České televize, Mgr. Jana Součka, ze dne 7. 11. 2024 dle podkladů zaslaných generálním ředitelem České televize. Etický panel České televize jednal ve složení Mgr. Alžběta Bajgartová, Mgr. Jan Hanák, Mgr. Božena Jirků, MUDr. Michal Sojka a JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D. (předseda).

Projednávaný případ a na něj navazující otázky byly v podkladových materiálech zaslaných generálním ředitelem ČT vymezeny takto:

„Vážení členové etického panelu,

Dne 4. října zaslala Rada ČT k vyjádření generálního ředitele stížnost Arcibiskupství pražského v zastoupení AK Lexius na reportáž „Církev u zpovědi“, odvysílanou dne 23. září 2024 v pořadu Reportéři ČT. Ve stejném období dorazila na sekretariát generálního ředitele ČT do jeho rukou stížnost psaná přímo Mons. Janem Graubnerem, pražským arcibiskupem, a to na stejnou reportáž. Obě stížnosti jsou obsahově víceméně shodné.

Stěžovatelé konstatují, že dle jejich přesvědčení došlo odvysíláním reportáže a při její přípravě k porušení Kodexu ČT a dokládají to na konkrétních příkladech (viz text stížnost v příloze). Ke stížnostem jsem si vyžádal také vyjádření redakce, která jakékoliv pochybení ze strany autorů reportáže nepřipouští a porušení Kodexu ČT odmítá.

Pro celkový kontext bych chtěl ještě Etický panel informovat o tom, že reportáž „Církev u zpovědi“ byla v pořadí třetí reportáž ze série věnované hospodaření Arcibiskupství pražského. Přikládám linky i na předchozí dvě reportáže, „Církev s.r.o.“ a „Na cizím gruntu“, přičemž nemohu pominout fakt, že na základě stížnosti Arcibiskupství pražského ohledně v pořadí druhé reportáže konstatovala Rada ČT v prosinci roku 2023 porušení Kodexu ČT (viz dopis Rady ČT v příloze).

Po zvážení celé situace jsem se rozhodl obrátit na členy Etického panelu s následujícími dotazy:

- *bylo dle názoru EP reportéry tvrzené netransparentní hospodaření Arcibiskupství pražského (dále jen AP), které bylo demonstrováno na konkrétních případech (prodej pozemků, prodej zámku/hotelu Clara Futura), v reportáži dostatečně doloženo (prostřednictvím listinných dokumentů, průkazných svědectví, nezávislých expertních stanovisek atd.)? Získal divák ucelené, přesné a objektivní informace?*
- *dostali představitelé AP podle názoru EP v reportáži „Církev u zpovědi“ dostatečný prostor pro vyjádření svých argumentů a postojů k tvrzením reportérů o netransparentním hospodaření AP?*
- *Ize považovat prostor poskytnutý k vyjádření kritikům hospodaření AP a představitelům AP za rovnocenný?*
- *existuje zde dle názoru EP veřejný zájem na tom, aby diváci získali prostřednictvím médií informace o hospodaření církve, v tomto případě AP, když církevní organizace nehopodaří se státními finančními prostředky?*
- *Ize podle názoru EP považovat za legitimní postup ze strany reportérů, když bez předchozího upozornění vyhledali s kamerou dva představitelé AP a natáčeli s nimi bez přípravy rozhovor?*
- *došlo podle názoru EP v rámci reportáže „Církev u zpovědi“ k porušení kodexu ČT?“*

K zadání Generálního ředitele ČT byly přiloženy tyto přílohy:

Přílohy:

- odkaz na reportáž „Církev u zpovědi“
- odkaz na reportáž „Církev s.r.o.“
- odkaz na reportáž „Na cizím gruntu“
- stížnost Arcibiskupství pražského ze dne 30. 9. 2024
- stížnost Mons. Jana Graubnera ze dne 27. 9. 2024
- stanovisko právního úseku a redakce ze dne 22. 10. 2024
- dopis Rady ČT právnímu zástupci AP ze dne 13. 12. 2023

Nad rámec zaslaných příloh si Etický panel vyžádal ještě záznam tiskové konference Arcibiskupství pražského ze dne 20. 9. 2024, jehož obsah byl při rozhodování Etického panelu také zohledněn.

Projednání předložených otázek Etickým panelem ČT

Výsledkem jednání bylo následující usnesení schválené jednomyslně všemi přítomnými členy Etického panelu ČT:

Usnesení č. 6/2024:

Při zpracování reportáže odvysílané dne 23. září 2024 s názvem „Církev u zpovědi“ nedošlo k porušení Kodexu ČT.

Odůvodnění:

Při projednávání zadání generálního ředitele ČT vycházel Etický panel ze zaslaných podkladových materiálů. Postupně se zabýval všemi šesti otázkami, které byly v zadání formulovány. Odůvodnění přijatého usnesení je proto rovněž členěno ve vztahu k těmto šesti otázkám. Etický panel při projednání otázek postupoval v jiném pořadí, než v jakém byly položeny, neboť v logice projednávání věci se jeho členům takové pořadí jevílo vhodnější. Podrobněji je to vysvětleno v rámci odůvodnění, jehož struktura odpovídá pořadí, v jakém byly otázky panelem projednány.

K otázce č. 4 (Existuje zde dle názoru EP veřejný zájem na tom, aby diváci získali prostřednictvím médií informace o hospodaření církve, v tomto případě AP, když církevní organizace nehospodaří se státními finančními prostředky?)

Etický panel se nejprve zabýval otázkou č. 4, neboť vyhodnocení míry veřejného zájmu na informování veřejnosti o hospodaření církve je důležité i pro vyhodnocení dalších položených otázek. Etický panel jednomyslně dospěl k závěru, že veřejný zájem na informování veřejnosti o hospodaření církve existuje i přesto, že nehospodaří se státními finančními prostředky.

Etický panel vyšel z toho, že smyslem zpravodajství a publicistiky ČT není jen kontrola veřejné moci a nakládání s veřejnými prostředky. Ve zpracovaném případě probíhá trestní řízení, což by i v případě soukromého subjektu představovalo dostatečný veřejný zájem, aby o takovém případě bylo informováno.

Etický panel však považuje za důležité, že církev nelze považovat za soukromý subjekt. Církev představuje sdružení, jehož cílem je praktická realizace svobody vyznání a souvisejících práv obsažených v čl. 15 a 16 Listiny základních práv a svobod. V tomto smyslu tedy nelze považovat církev za ekvivalent podnikatelského subjektu, ale za subjekt, který sdružuje a reprezentuje věřící a má naplňovat jejich zájmy. Věřícím jsou také církev a její orgány odpovědné. Vzhledem k počtu věřících představuje informování o hospodaření církve téma významného veřejného zájmu.

Také nelze pominout, že reportáž otevírá významné téma, kterým je otázka, jak pohlížet na majetek církve. Na jednu stranu je nutné souhlasit se stížnostmi v tom, že nejde o státní majetek. Zároveň ovšem nejde ani o majetek soukromý v podobném smyslu, jako kdyby se jednalo o obchodní společnost či majetek konkrétního jednotlivce. Existence církve a její majetkové zajištění je podmíněno plněním veřejného zájmu definovaného v Listině základních práv a svobod. Jinými slovy tedy majetek, se kterým církev hospodáří, získala od státu na prvním místě z toho důvodu, že má sloužit jako majetková základna pro plnění veřejně prospěšných cílů souvisejících s realizací základních práv garantovaných čl. 15 a 16 Listiny základních práv a svobod, a to ve prospěch členů církve (věřících).

To vše je umocněno očekáváním veřejnosti, že církev má ve společnosti představovat určitý morální vzor, má být morálním kompasem či etalonem. Společnost má tedy na církev z morálního hlediska vyšší nároky, než je tomu například u obchodních společností, přestože i u nich v poslední době vzrůstá akcent na principy společenské odpovědnosti. Proto má být církev pod pečlivějším dohledem veřejnosti.

V návaznosti na výše uvedené dospěl Etický panel k jednomyslnému závěru, že v této otázce nedošlo k porušení Kodexu ČT.

K otázce č. 1 (Bylo dle názoru EP reportéry tvrzené netransparentní hospodaření Arcibiskupství pražského (dále jen AP), které bylo demonstrováno na konkrétních případech (prodej pozemků, prodej zámku/hotelu Clara Futura), v reportáži dostatečně doloženo (prostřednictvím listinných dokumentů, průkazných svědectví, nezávislých expertních stanovisek atd.)? Získal divák ucelené, přesné a objektivní informace?)

Při odpovědi na otázku č. 1 vycházel Etický panel ČT z ustanovení čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT: „Česká televize je při získávání a zpracovávání informací plně podřízena imperativu zjistit a divákům zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti a v případech, kdy to pro nemožnost opatřit si všechny informace není beze zbytku uskutečnitelné, postupovat s cílem pravdě se maximálně přiblížit.“ Etický panel se jednomyslně shodl, v posuzované reportáži byly požadavky citovaného ustanovení naplněny.

Etický panel vycházel z toho, že ustanovení čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT výslovně připouští, že nemusí být vždy možné zjistit a zprostředkovat pravdivý obraz skutečnosti, protože nemusí být možné si opatřit všechny informace beze zbytku. Proto je také snaha o pravdivý obraz skutečnost zakotvena jako imperativ, který má být naplněn v maximální dosažitelné míře. Novináři však mohou pracovat jen s informacemi, které jim ostatní dobrovolně poskytnou nebo které jsou veřejně dostupné, nemají možnost, na rozdíl od orgánů činných v trestním řízení, si poskytnutí informací vynutit.

V posuzovaném případě se Etický panel shodl, že cílem reportáže bylo poskytnout veřejnosti podrobnější informace související s vyšetřováním podezření na spáchání trestného činu podvodů v souvislosti s prodejem majetku Arcibiskupství pražského, kterým měla podle informací od státního zástupce vzniknout Arcibiskupství pražskému jako poškozenému škoda v odhadované výši 200 milionů korun. Podle Etického panelu je nutné zohlednit skutečnost, že Arcibiskupství pražské nevystupuje v aktuální kauze jako podezřelý, nýbrž jako poškozený, kterému byla (nejspíše některým ze zaměstnanců) způsobena škoda, což bylo v reportáži výslovně uvedeno. Cílem reportáže tedy nebylo prokázat nebo odhalit trestnou činnost Arcibiskupství pražského, tedy zjistit a

prezentovat faktické informace. Reportáž zkoumala, pokud by ke způsobení škody při prodeji majetku skutečně došlo, proč a jakým způsobem k tomu mohlo dojít.

S tím úzce souvisí otázka transparentnosti hospodaření Arcibiskupství pražského. Jak bylo vysvětleno v odůvodnění k otázce č. 4, církev vystupuje v roli správce určitého svěřeného majetku, který má sloužit k naplňování veřejného zájmu. Má tedy postupovat v souladu s odpovědností řádného hospodáře, což mimo jiné zahrnuje transparentnost, tedy schopnost zodpovědět otázky směřující k naplňování této odpovědnosti. Doložení netransparentnosti není dost dobře možné prostřednictvím důkazů. Netransparentnost se nejlépe demonstruje otevřeností určitého subjektu poskytnout informace a zodpovědět otázky. Reportáž v dostatečné míře dokumentuje snahu novinářů informace získat, ať již v podobě otázek, pozvání k rozhovoru, nebo oslovením dalších respondentů, a zároveň prezentuje rozsah poskytnutých informací. Pokud Arcibiskupství pražské hodnotí rozsah prezentovaných informací jako nedostatečný, případně namítá, že reportáž vyznívá neobjektivně, Etický panel podotýká, že k tomu nedošlo v důsledku nedostatečné snahy reportérů, ale protože Arcibiskupství poskytlo jen poměrně omezené informace. I to ale dává divákům v přiměřené míře ucelený a objektivní obraz o míře transparentnosti hospodaření Arcibiskupství pražského.

Etický panel proto dospěl k jednomyslnému závěru, že reportáže byly zpracovány tak, aby divákům poskytly ucelený a pravdivý obraz skutečnosti v maximální míře dané rozsahem zjištěných informací, což naplnilo povinnosti plynoucí z ustanovení čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT.

K otázce č. 2 (Dostali představitelé AP podle názoru EP v reportáži „Církev u zpovědi“ dostatečný prostor pro vyjádření svých argumentů a postojů k tvrzením reportérů o netransparentním hospodaření AP?)

Etický panel při odpovědi na otázku č. 2 vycházel z obecného principu, že respondent nemá nárok na zveřejnění svého plného, tedy nezkráceného vyjádření. To platí i v případě, že respondent nevyužije možnosti reagovat na kameru a poskytne pouze velmi stručné písemné vyjádření. Zároveň však při krácení nesmí dojít ke zkreslení popisovaného případu tím, že by byly zamlčeny důležité informace nebo potlačeny podstatné aspekty případu (čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT). Při hodnocení konkrétních výhrad formulovaných ve stížnosti Arcibiskupství pražského ve vztahu ke konkrétním informacím bylo pro závěr Etického panelu zásadní, že informace, které nebyly v reportáži prezentovány, se bezprostředně netýkaly podstaty reportáže, kterou bylo prezentování informací o tom, co a z jakých důvodů vyšetřují orgány činné v trestním řízení ve vztahu k prodejům majetku Arcibiskupství pražského.

Ve stížnosti je konkrétně namítáno nezmínění informace o tom, kdo byl původcem záměru podnikat, která však pro reportáž není relevantní. Karel Štícha v reportáži nevystupuje převážně negativně. Ztrátovost projektu Clara Futura je v reportáži zmíněna (projekt mohl být ziskový v budoucnu). Skutečnost, že objekt Clara Futura prodávala Nadace sv. Ludmily není z hlediska reportáže relevantní, neboť tuto nadaci založilo Arcibiskupství pražské, které má navíc výrazné zastoupení v jejím řídicím orgánu. Co se týče znaleckých posudků, z reportáže je patrné, že na prodávané nemovitosti byly pořízeny znalecké posudky, ovšem také je v reportáži zmíněno, že výsledné ceny se od těchto posudků lišily. Z tohoto hlediska není podrobné prezentování různých posudků rozhodující pro vyznění reportáže jako celku. Informace z tiskové konference byly v reportáži v relevantní míře zahrnuty, i když Etický panel podotýká, že s ohledem na celkový rozsah a záměr reportáže není možné do ní zahrnout všechny informace z tiskové konference v plném rozsahu. Pokud Arcibiskupství pražské považovalo některé z těchto informací za skutečně rozhodující, mělo opakovaně možnost tyto informace např. v rámci rozhovoru nebo vyjádření reportérům poskytnout.

Etický panel ČT tedy po zhodnocení podkladových materiálů dospěl k závěru, že představitelé Arcibiskupství pražského dostali v posuzované reportáži a při její přípravě dostatečný prostor pro vyjádření svých argumentů a výsledná podoba reportáže odráží rozsah a obsah informací

poskytnutých Arcibiskupstvím pražským. Informace, které v reportáži nakonec zazněly, byly ze shromážděného materiálu vybrány vhodně, jsou dostatečně reprezentativní a nedošlo tím ke zkreslení popisovaného případu.

V návaznosti na druhou otázku dospěl Etický panel k jednomyslnému závěru, že nedošlo k porušení Kodexu ČT.

K otázce č. 3 (Lze považovat prostor poskytnutý k vyjádření kritikům hospodaření AP a představitelům AP za rovnocenný?)

Z poskytnutých podkladových materiálů je patrné, že hlavním aktérům byl nabídnut dostatečný a vyvážený prostor. Rozsah, ve kterém ho využili, samozřejmě závisí do značné míry na vůli aktérů se k tématu reportáže vyjádřit a byl reflektován ve výsledné reportáži.

Při hodnocení nestrannosti zkoumaných reportáží vycházel Etický panel ČT z ustanovení čl. 5 odst. 6 Kodexu ČT: „Ve zpravodajství a aktuální publicistice Česká televize dbá na přesnost a nestrannost spočívající především ve zjišťování a ověřování skutečnosti.“ Z poskytnutých podkladových materiálů, včetně reportáže samotné, dospěl Etický panel k závěru, že při zpracování reportáže postupovali její autoři tak, že u všech relevantních respondentů zjišťovali a ověřovali relevantní skutečnosti, a že skutečnosti prezentované v reportáži představují v maximální míře dané rozsahem zjištěných informací objektivní, tj. nestranný obraz skutečnosti ve smyslu čl. 5 odst. 8 Kodexu ČT. Kritika ze strany představitelů Arcibiskupství pražského, že ostatní respondenti se mohli na rozhovor připravit, měli klopové mikrofony apod., je podle Etického panelu lichá, neboť stejnou možnost měli i představitelé Arcibiskupství pražského, rozhodli se ji však nevyužít.

V návaznosti na třetí otázku dospěl Etický panel k jednomyslnému závěru, že nedošlo k porušení Kodexu ČT.

K otázce č. 5 (Lze podle názoru EP považovat za legitimní postup ze strany reportérů, když bez předchozího upozornění vyhledali s kamerou dva představitele AP a natáčeli s nimi bez přípravy rozhovor?)

Etický panel při odpovědi na otázku č. 5 vycházel z ustanovení čl. 15 odst. 2 Kodexu ČT: „Česká televize se zdrží uveřejňování obrazových a zvukových materiálů natočených „na prahu“ domu, bytu či kanceláře, dříve než k takovému natáčení získá souhlas osoby, které udělení takového svolení přísluší, ledaže by v záležitostech vážného veřejného zájmu byl důvodný předpoklad, že jinak nebude možné určité vyjádření pořídit.“

V posuzované reportáži došlo k natáčení s dvěma představiteli Arcibiskupství pražského bez předchozí konkrétní domluvy na natáčení v daný den a čas. Etický panel se však nedomnívá, že tím došlo k porušení ustanovení čl. 15 odst. 2 Kodexu ČT.

Podle Etického panelu je totiž důležité, že natáčení předcházelo oslovení Arcibiskupství pražského s žádostí o rozhovor, kterou však na rozdíl od ostatních respondentů, jejichž výpovědi v reportáži zaznívají, tuto možnost nevyužili. Reportéři tedy relevantní respondenty (Mons. Jana Graubnera, arcibiskupa pražského, a Jana Balíka, generálního vikáře) oslovili při jiné vhodné příležitosti. V případě Mons. Jana Graubnera se jednalo o veřejnou událost, kde byl využit prostor pro dotazy veřejnosti, u Jana Balíka se jednalo o oslovení na veřejnosti před budovou Arcibiskupství pražského. Oba respondenti reakci neodmítli, konkludentně s rozhovorem souhlasili a na otázky odpověděli. Jan Balík dokonce reagoval slovy, že reportéry očekával. Reakce navíc nebyly takového charakteru, že by v kontextu ustanovení čl. 15 odst. 1 Kodexu ČT, který tvoří obecný rámec konkrétního pravidla obsaženého v čl. 15 odst. 2 Kodexu ČT, představovaly nepřiměřený zásah do soukromí.

V návaznosti na pátou otázku dospěl Etický panel k jednomyslnému závěru, že nedošlo k porušení Kodexu ČT.

K otázce č. 6 (Došlo podle názoru EP v rámci reportáže „Církev u zpovědi“ k porušení Kodexu ČT?)

Po zvážení odpovědí na otázky 1 – 5 dospěl Etický panel k souhrnnému jednomyslnému závěru, že v rámci reportáže „Církev u zpovědi“ nedošlo k porušení Kodexu ČT.

Etický panel ČT, 26. 11. 2024

Předseda:

JUDr. Maxim Tomoszek, Ph.D.

Členové:

Mgr. Alžběta Bajgartová

Mgr. Jan Hanák

Mgr. Božena Jirků

MUDr. Michal Sojka